

Epidemiološke karakteristike osoba testiranih na hepatitis C u okviru akcije «Hepatitis C – otkrij, spriječi, izliječi» u Zavodu za javno zdravstvo grada Zagreba

(Epidemiological Characteristics of Individuals Tested for Hepatitis C at Zagreb Institute of Public Health)

Mirjana Lana Kosanović, Jasna Knežević

Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba

Služba za epidemiologiju

Služba za mikrobiologiju

Sažetak

Cilj ovog rada je prikazati neke karakteristike osoba testiranih na hepatitis C u okviru akcije «Hepatitis C – otkrij, spriječi, izliječi» u periodu od 20. svibnja do 01. rujna 2006. Ukupno se testiralo 823 osobe, nešto više žena (54%) od muškaraca (46%). 67% testiranih pripada radno aktivnoj populaciji. 77% testiranih navodi neko rizično izlaganje u prošlosti. Među testiranima otkriveno je 22 osobe sa protutijelima na hepatitis C (anti HCV pozitivne osobe), od čega je 18 novootkrivenih, 72% muškaraca, 28% žena. Sve novootkrivene antiHCV pozitivne osobe navode neko rizično izlaganje u prošlosti. Akcija je postigla nekoliko ciljeva: kroz savjetovanje (koju je provela epidemiološka služba uz snažnu potporu medija) senzibilizirala je javnost o odlikama hepatitisa C, načinima prijenosa hepatitisa C te omogućila testiranje osobama svima, a poglavito onima koje imaju/su imale neko od rizičnih ponašanja .

Cljučne riječi: hepatitis C, rizično izlaganje

Abstract

Aim of this paper is to present characteristics of persons tested to hepatitis C, as a part of coordinated action named «Hepatitis C – find out, prevent, cure» between 20 of May and 01 of September 2006. Total of 823 persons are tested, more women (54%) than men (46%). 67% people tested are recruited from the working population. 77% tested had reported some risky behaviour in the past. 22 persons were detected as antiHCV positive, 18 of them as newly diagnosed as antiHCV positive, 72% are men, 28% women, all of them reported some risky behaviour in the past. Coordinated action with epidemiologists and mass media achieved a goal with providing general public with information about characteristics and means of transmission of hepatitis C as well as testing (anonymous, free of charge) of all interested people, with emphasis to subject who have /had risky behaviour

Key words: hepatitis C, risky exposure

Hepatitis C je jedan od vodećih uzroka kroničnih oboljenja jetre, kao i ciroze. Prema procjenama Svjetske Zdravstvene Organizacije , 170 milijuna ljudi odnosno 3% svjetske populacije je zaraženo hepatitis C virusom (HCV). (1) Prevalencija hepatitis C infekcije u Europi je oko 1.03 %. (1) Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, godišnje se u Hrvatskoj otkrije 200 oboljelih od hepatitisa C kao i oko 200 nosilaca virusa, što rezultira prevalencijom od 1,4% (1) u općoj populaciji. Budući da se većina osoba inficiranih hepatitisom C otkrije sasvim slučajno u kroničnoj fazi, te time dovodi u rizik prijenosa infekcije na druge ljude kao i odgađa medicinski nadzor nad zaraženom osobom i početak liječenja, udruga «Hepatos» pod pokroviteljstvom Gradskog ureda za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje grada Zagreba, a u izvođenju Zavoda za javno zdravstvo grada Zagreba, odjela epidemiologije i mikrobiologije, pokrenuta je akcija besplatnog i anonimnog savjetovanja i testiranja na hepatitis C. Služba za epidemiologiju je provela proces savjetovanja testiranih osoba, a služba za mikrobiologiju izvođenje laboratorijskog testa. Kao laboratorijski test koristila se metoda ELISA (ORTHO HCV 3.0 ELISA Test System with Enhanced SAVE) koji predstavlja 3. generaciju seroloških testova za dokaz protutijela na virus hepatitisa C, osjetljivosti 100%, specifičnosti 98,9%. (2).

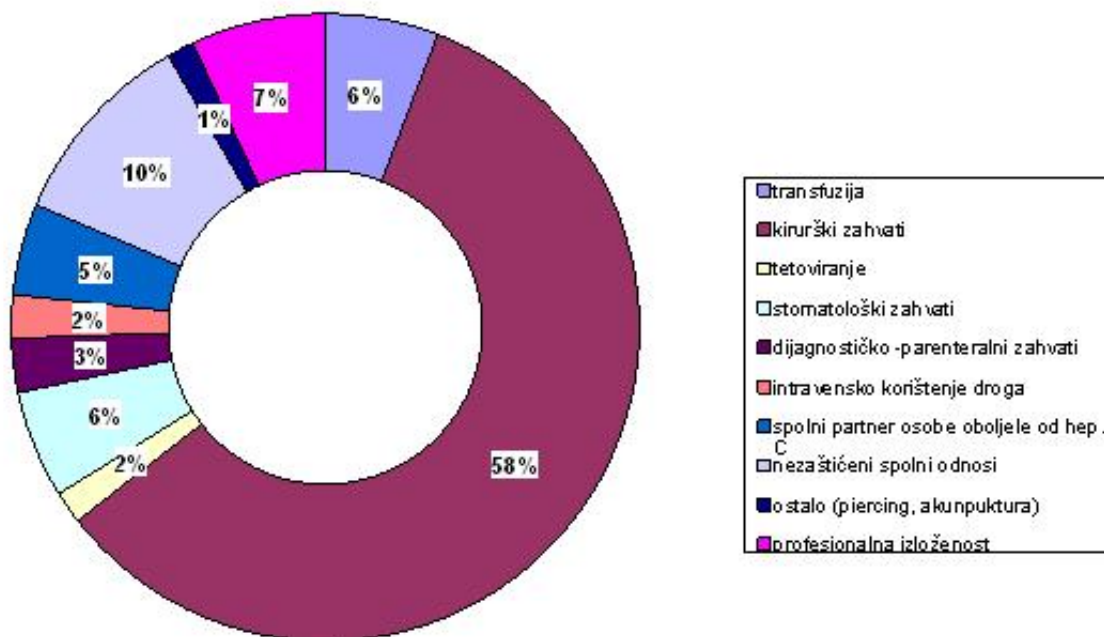
Rezultati.

U okviru akcije «Otkrij, spriječi, izliječi hepatitis C» koja je započela 20. svibnja 2006, do 01.09.2006

testirano je 823 osobe. Od toga 382 muškaraca (46%); 441 žena (54%). Prema dobi, najviše testiranih pripada dobnoj skupini 50 – 59 godina (21%), zatim 60 –69 godina (20%), podjednako dobnoj skupini 40 –49 i 20 – 29 godina (16%), 14 % dobnoj skupini 30 – 39 godina, 12% osobama starijim od 70 godina, kao i 1% osobama mlađim od 19 godina.

23% osoba je došlo na testiranje negirajući bilo kakvo rizično izlaganje u prošlosti, 41% testiranih sa jednim rizičnim izlaganjem, dok je 36% testiranih osoba navelo više rizičnih izlaganja u prošlosti (Slika1).

Slika 1. Prikaz osoba s jednim čimbenikom rizika u anamnezi



95 (12%) ispitanika je navelo ili bliski obiteljski kontakt (68) ili spolni kontakt sa osobom oboljelom od hepatitisa C (27) kao razlog testiranja, od čega se 21 (22%) osoba već prije testirala na hepatitis C u drugim ustanovama.

Među testiranima otkriveno je 22 osobe sa protutijelima na HCV (anti HCV pozitivne osobe), od čega je 18 osoba novootkriveno, dok su 4 već otprije anti HCV pozitivne osobe. Među novootkrivenima, 13 je muškaraca, 5 žena. 72% pripada radno aktivnoj populaciji.

9 osoba u anamnezi ima kirurški zahvat uz transfuziju krvi, 6 osoba u anamnezi ima intravensko korištenje droga, 2 osobe nezaštićene spolne odnose sa osobama visokopromiskuitetnog ponašanja, 1 je osoba profesionalno izložena hepatitisu C (medicinski djelatnik).

Metode.

Korištena je deskriptivna analiza podataka dobivenih iz anketnih upitnika svih osoba koji su pristupili testiranju na hepatitis C. Upitnik se sastoji od demografskih podataka kao i podataka o pripadanju nekoj rizičnoj skupini te eventualnom prethodnom podvrgavanju testiranja na hepatitis C. Anketni upitnik su popunjavali liječnici epidemiolozi prilikom procesa savjetovanja (o načinima prijenosa hepatitisa C i načinima kako smanjiti rizik izlaganju hepatitisu C, kao i kako živjeti sa hepatitisom C) prije izvođenja samog laboratorijskog testa.

Diskusija.

Mnogi će zdravstveni djelatnici reći da otkrivanje hepatitisa C među općom populacijom nema smisla, kada su dobro poznati putovi prijenosa kao i javljanje oboljelih među osobama pod povećanim rizikom. No, s druge strane ovakva javnozdravstvena akcija ima upravo cilj senzibilizirati javnost o putovima prijenosa kao i omogućiti osobama koje su imale / imaju neko od rizičnih ponašanja savjetovanje o načinima smanjenja rizika. Svi testirani čiji je nalaz pozitivan dolaze iz grupa pod povećanim rizikom no ono što ohrabruje što među antiHCV pozitivnim osobama nema osoba koje su primile transfuziju krvi i/ili i poslije 1993. godine što govori o sigurnosti krvi i krvnih pripravaka u RH. Akcija je omogućila testiranje i osobama koje su u najbližem kontaktu sa oboljelima od hepatitisa C

(članovi obitelji i spolni partneri), jer se prema dobivenim podacima 78% najbližih kontakata nikad nije testiralo niti su do sada dobili upute kako smanjiti rizik inficiranja. Visok udio zaraženih intravenskih korisnika droga (60%) koji su pristupili testiranju govori o nužnosti poboljšanja pristupa programima smanjenja štete koji uključuju i dobivanje igala i šprica za jednokratnu uporabu. Često se zaboravlja profesionalna izloženost hepatitis C virusu u medicinskih djelatnika. U ovoj akciji, 6% svih testiranih čine medicinski djelatnici koji su se ovom prilikom prvi puta testirali nakon izloženosti hepatitisu C koju su imali i do nekoliko puta, iako postoje jasne preporuke o načinu postupanja nakon profesionalne ekspozicije krvlju prenosivih patogena.⁽³⁾Budući da za hepatitis C nema učinkovitog cjepiva i budući da je liječenje strahovito skupo i neučinkovito za neke oboljele, akciju treba shvatiti kao mjeru prevencije kroz savjetovanje o načinima prijenosa i kritičniji odnos prema nekim zahvatima (tetovaža, piercing itd.) kao i savjetovanje o načinima smanjenja rizika u osoba pod povećanim rizikom (korisnici droga, osobe sa rizičnim spolnim ponašanjem).

Literatura

1. Hepatitis C – global prevalence update. Weekly Epidemiological record. No 49, 10 December 1999, World Health Organization, Geneva
2. Hepatitis C Assays: Operational Characteristics (report 2). Blood Safety and Clinical Technology. World Health Organization, Geneva 2001
3. Čivljak R, Begovac J. Preporuke za prevenciju profesionalne ekspozicije zdravstvenih djelatnika infekcija koje se prenose krvlju. Infektološki glasnik 2004;24(1), 33 – 41

Kontakt:

Mirjana Lana Kosanović

Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba

Služba za epidemiologiju

Tel. 46 96 121

e-mail: mirjana-lana.kosanovic@publichealth-zagreb.hr